

Autorka disertační práce nazvané „Směřování k naplněnému sdělení“ s podtitulem „Sdělnost a věrohodnost v mluvním a osobnostním projevu současných českých kazatelů“, v tomto případě „katolických“, paní Mgr. Irena Hamzová-Pulicarová se řadu let zabývá studiem projevů a otázek z řádu dramatické kultury a tvorby v katolické liturgii; jde pochopitelně o duchovní dramatickou kulturu z tvorby, zejména v oblasti homiletiky, kazatelství, promluv v otevřeném veřejném prostoru. Autorčin zájem je jak akademický, prostě poznat, zmapovat, tak také, ne-li zejména, osobní. Dle svých možností pomoci kvalitnímu směřování k naplněnému sdělení. Jistě je implicitně reflektovaná dlouhodobě prosazovaná devastace duchovní kultury a tvorby, nejen religiozní, nejen katolické, devastace jaksi návykově, zavedeně stále pokračující diskriminace i kriminalizace projevů tzv. kněžourství, idealismu. To znamenalo také skrývání se, ústraní, utajování, znamenalo a znamená jak podlomení svobodného sebevědomí i náročnosti na kvalitní projev, otevřenou, tvořivou účast ve veřejném prostoru. A to je záležitost studia a vzdělání i ochoty být ku pomoci autorky této práce, jak říká její titul i podtitul.

Jelikož v autorčině kompetenci i „výbavě“ je zkvalitnit směřování k naplněnému sdělení /tedy zkvalitnit projev, mluvu i jednání/, týká se první část práce psychosomatiky, jakožto teorie, nauky jednání.

Psychosomatiku, její disciplíny a namnoze i psychodidaktika těchto disciplín ve smyslu a učení KATaP podává autorka ve srozumitelné stručnosti a návodnosti, takže může být patrné, proč studium projevu má základ právě tady. A je třeba zdůraznit, že nejde jen o kvalitnější projev, „vysílání!“, ale že podstatně jde také o kvalitnější „příjem“, kvalitnější vědomí a ovšem i sebevědomí. To je ona zpětná vazba, „tam a zpět“, reciprocita.

Následují dva pohledy, v obecné rovině pohledy na dobré kázání. A to: Dobré kázání pohledem homiletiky (str. 36-60), kde o realizaci a komunikaci je toho málo a Dobré kázání pohledem psychosomatiky, kdy autorka navazuje na předchozí, vrací se k významnějším požadavkům, např. dialogičnost, zpětná vazba, odpovědnost za řečené. Autorka osobní zkušenost kazatelky nemá, ale několikrát připravila a provedla scénický přednes vybraných pasáží ze Starého i Nového zákona.

Úvodní část, nazvanou „Teorie“ (str. 8-81) uzavírá kapitola „kritéria kazatelství“, kde jsou ve stručnosti uvedeny, leckdy zopakovány požadavky na dobrá kázání. Tím je předznamenána a otvírána nejobsáhlejší (str. 81-258) a nejobsažnější část disertace, její vlastní konkrétní přínos.

Autorka velmi obezřetně vybrala a oslovila šest renomovaných kazatelů, s výrazně osobitým přístupem a postupem, oslovujícím především určité, řekněme typické cílové skupiny. Rozhovorem s jedním každým vytváří autorka jeho portrét se zvukovým, ve dvou případech i obrazovým záznamem jeho kázání. Záznamy autorka znale komentuje, reflektuje i analyzuje, dle potřeby opakovaně, detailněji.

V závěru autorka zvažuje, zda projev kazatelů, šesti kněží při homiliích parafrázuje titul disertace. Zda jde o živé, co možná nejkompaktnější sdělení, zda jde o sdělení naplněné. Reflexe jejich homilií autorka shrnuje v podkapitolách Téma, Řeč a projev a Vědomí kontextu.

Následuje stručný popis celkového dojmu a souhrn jednotlivých rozměrů projevu. Snaží se na jednotlivých místech pojmenovat, zda se homilie stává jednáním skrz řeč nebo zda zůstává záležitostí jen mluvenou.

Závěrem autorka dodává, že cílem této disertační práce nebylo zmapovat současnou situaci českého kazatelství jako celku, ale na vybraném vzorku šesti kazatelů se pokusit, za pomoci co nejdůkladnější analýzy, zorientovat se v problematice a zkusmo nabídnout terminologii i postupy, jak se k tématu dále vztahovat. Lze mít za to, že to se autorce nemálo zdařilo. A končí: „To zůstává výzvou i pro mou budoucí práci“.

Opakuje, co je tak nebo onak patrné ze samého začátku. Že jde nejen o zorientovat se v problematice, o poznání, ale že jde také možná hlavně o účast, o službu pro překonání nouze.

V tom ohledu osobní účasti a odpovědnosti za kvalitnější, vědomější, produktivnější studium a vzdělání, je tato disertace také psychodidaktickou učebnicí anebo náčrtem učebnice směřování k naplnění sdělení. A nemusí jít jen o kazatelství, o homilie, jde snad o každé sdělení, o každý úmysl, přesahující klábosení, konverzaci, zábavu, konzum, materiální zisky, o každý úmysl, každé jednání, pomáhající duši pozvednout z prachu.

Disertaci doporučuji k obhajobě.

prof. Ivan Vyskočil